

veit. A párizsi színházigazgatóknak nem tetszett ez a kormányrendelet, mert ezzel üzleti érdekeiket látták veszélyeztetve. Megegett ugyanis akkoriban igen gyakran, hogy a közönség, abban a hitben, hogy valamelyik kedvelt színészét fogja látni, zsufolásig megtöltötte a színházat és csak az utolsó pillanatban derült ki, hogy a népszerű kedvenc helyett egy másod- vagy harmadrangu színész lépett föl a főszerepben. A közönség ellenben tapsolt a kormány bölcs intézkedésének, amely azzal, hogy előre kellett hirdetni a szereplők neveit, fokozta az előadások színvonalát és kellemetlen csalódásoktól mentette meg a nézőket. Ettől az időtől kezdve lett általános az olyan szinlap, amely a szereplők neveit felsorolja. A Comédie Française legelső szinlapja Voltairenek „I. Mahomet” című tragédiájához készült, amelyet szerzője XIV. Benedek pápának ajánlott. A szinlap közölte az előadás kezdetének időpontját is, valamint a színházi helyárakat és megjegyezte, hogy az előadáson „csak uraságok” jelenhetnek meg. Szolgaszemélyzetnek tilos volt a belépés. Ezen az antidemokratikus kikötésen kívül lényegében alig változott azóta a szinlap. Mint nálunk ma is, a tizenharmadik század végén Párizs minden színházának megvolt a maga speciális szinlapja. A Hotel de Bourgo-neé piros volt, a Hotel Mazariné zöld, az Operáé pedig sárga.

*

Hamburgban 1748-ban írták először a szinlapra a felvonások számát. Ott jött szokásba, hogy a szinlapot verssel zárták be, körülbelül ilyenformán:

„Tizenhat, nyolc s négy shilling a hely
[ára,

Megkezdjük pontban öt órára,
Ezt adhatjuk mi biztosan tudtára.”

Goethe elhagyta a „legmagasabb engedéllyel” kitélt, az „ur” és „asszony-ság” kifejezést, melyet azonban a franciák felvettek. — A Sz-ra nálunk az első időkben úgy mondták: Cédula (Tzédula), játékot jelentő cédula, theatrumi cédula, szinécédula, játékcédula, szinihirdetmény, játékszincédula. 1842 jul. 7-én a

„Regelő” már „szinlap”-nak keresztelt el. A legrégebb szinlapok ezzel a felirattal kezdődtek: „A felsőbbek engedelmeiből”, illetve „A felsőségnek engedelmeivel.” — Ez időben szokás volt a szindaraboknak alcímet is adni, pld.: „Tartuffe, vagy a képmutató”, „A bácsi vagy A szerelmes család”, „Benyovszky vagy A kamcsatkai száműzöttek.” „A „vagy”-gyal való értelmezést izléstelennek és helytelennek, hibának tartom”, — jelenti Obernyik Károly a „Pesti Divatlap” 1848. 20. számában. — Kolozsvárott az Erdélyi Múzeum birtokában megvannak Jancsó Pál szinlapjai 1798—1829-ig, némelyiken Jancsó eredeti kézírásos megjegyzése. A Nemzeti Múzeum Fánscy Lajos szinlapjait őrzi több kötetben, ezekből a városokból: Buda, Debrecen, Kassa, Miskolc, Nyiregyháza, Pest, Rozsnyó, Sárospatak, Sátoraljaujhely, Nagyvárad stb. (U. o. a Szinnyei József-féle szinlaphagyaték még rendezetlen.) Rakodczay Pál szinlapgyűjteménye e sorok írójának birtokában van. Ujabban a múzeumba került Krecsányi Ignác gyűjteménye is. A régi szinlapok egy bizonyos csalogató szereppel is el voltak látva: némaeképletet, görögtűzet, eleven állatokat és repülő embereket hirdettek, csak hogy közönséget tudjon a társulat vonzani. A nemzetiségi vidékeken többnyelvű szinlapot is nyomattak. Oly vidéken, ahol nyomda nem volt, a régi vándorszínészek maguk írták azokat. (Petőfi is „körmölgeté” — 5 frtnyi bérért!) 1893 jan. 1-én a Nemzeti Színház és Operaház szinlapján hirdetés jelent meg. 1896-ban a Vígszínházban ingyen osztogatták a szinlapokat, majd 1897-ben 20 fillér volt az ára. 1904 márc. 11-én a Magyar Színház fényképes szinlapot adott ki, a „Hajduk hadnagya” főszereplőivel. 1905 okt. havában Zilahy Gyula debreceni igazgató a pikáns darabokat vörös szinlapon hirdette. Mint érdekes tény megemlíthjük, hogy a kir. Tábla 1901 nov. havában egy ítéletében kihirdette, miszerint „a szinlap nem szerzői munka, védelemre igényt nem tarthat.” (Lásd: „Debrecen”, 1901 XII. 3. — A szinlapok történetét lásd: „Pesti Hirlap”, 1879 okt. 23. — 4. old. I. hasáb.) (Erődi Jenő.)